

Regeringens proposition

1989/90:83

om ändringar i lagen (1983:1053) om skatt
på omsättning av vissa värdepapper

Prop.
1989/90:83

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i
bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 25 januari 1990.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Kjell-Olof Feldt

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att skatteplikten för omsättning av värdepapper på den s. k. penning- och obligationsmarknaden slopas, med undantag för premieobligationer, samt att fondkommissionärers omsättning för egen räkning av skattepliktiga värdepapper undantas från beskattning.

Det föreslås att lagändringarna träder i kraft den 15 april 1990 och tillämpas på värdepappershandel där avslut sker efter ikraftträdandet.

Lag om ändring i lagen (1983: 1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1983: 1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper¹

dels att 2 och 11 §§ skall upphöra att gälla,
dels att 1, 4, 7 och 8 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Till staten skall enligt denna lag betalas skatt på omsättning av

a) aktier, konvertibla skuldebrev, skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning, skuldebrev förenade med optionsrätt till köp av aktier, teckningsbevis, interimisbevis, emissionsbevis, inköpsrättsbevis, optionsbevis, terminskontrakt, som avser aktier, aktieindex eller konvertibla skuldebrev *samt köp- och säljoptioner som avser värdepapper enligt c),*

a) aktier, konvertibla skuldebrev, skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning, skuldebrev förenade med optionsrätt till köp av aktier, teckningsbevis, interimisbevis, emissionsbevis, inköpsrättsbevis, optionsbevis, terminskontrakt, som avser aktier, aktieindex eller konvertibla skuldebrev,

b) köp- och säljoptioner som avser aktier, aktieindex eller konvertibla skuldebrev,

c) räntebärande löpande skuldebrev som inte anges under a), räntebärande enkla skuldebrev som avses i 32 § tredje stycket lagen (1936: 81) om skuldebrev samt terminskontrakt som avser värdepapper enligt denna punkt,

c) svenska statens premieobligationer samt köp och säljoptioner och terminskontrakt som avser sådana värdepapper,

d) svenska statens premieobligationer samt köp- och säljoptioner och terminskontrakt som avser sådana värdepapper,

d) utländska värdepapper som kan jämföras med värdepapper som avses i a)–c).

Denna lag gäller även överlåtelse av sådana rättigheter eller skyldigheter som avses i första stycket och beträffande vilka registrering eller liknande förfarande tillämpas i stället för utfärdande eller överlämnande av skriftlig handling.

4 §

Ett köp skall anses innefatta ett säljled och ett köpled och ett byte dubbla sälj- och köpled.

För en omsättning skall skatt betalas såväl i säljledet som i köpledet.

¹ Lagen omtryckt 1988: 781.

När en fondkommissionär för egen räkning omsätter värdepapper som avses i 1 § utgår inte skatt för hans led.

7 §

Vid överlåtelse som avses i 2 § 4 mom. nionde stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall skatt inte tas ut.

Skatt skall inte heller tas ut vid omsättning där Sveriges riksbank eller riksgäldskontoret är avtalspart.

8 §

Nuvarande lydelse

I fall som avses i 1 § första stycket a) utgör skatten en procent av överlåtelssumman (vederlaget).

I fall som avses i 1 § första stycket b) utgör skatten två procent av vederlaget för optionen.

I fall som avses i 1 § första stycket c) utgör skatten en procentandel av vederlaget enligt följande tabell.

Skatten är för värdepapper med en löptid som går ut under tidigast

det 5:e	kalenderåret efter det kalenderår när omsättning sker	0,015 % av vederlaget
det 4:e	— " —	0,0125 % — " —
det 3:e	— " —	0,01 % — " —
det 2:a	— " —	0,0075 % — " —
det 1:a	— " —	0,005 % — " —
det 4:e	kalenderkvartalet efter det kalenderkvartal när omsättning sker	0,005 % — " —
det 3:e	— " —	0,004 % — " —
det 2:a	— " —	0,003 % — " —
det 1:a	— " —	0,002 % — " —
samma	kalenderkvartal som det kalenderkvartal när omsättning sker	0,001 % — " —
en period om 45 dagar	efter det att omsättning sker	0,0005 % — " —

Om skatten för en och samma omsättning kan beräknas med ledning av flera skattesatser skall den skattesats som är lägst tillämpas.

I fall som avses i 1 § första stycket d) utgör skatten 0,15 procent av vederlaget.

I fall som avses i 1 § första stycket e) tas skatten ut enligt de grunder som tillämpas för motsvarande svenska värdepapper.

Föreslagen lydelse

I fall som avses i 1 § första stycket a) utgör skatten en procent av överlåtelsesumman (vederlaget).

I fall som avses i 1 § första stycket b) utgör skatten två procent av vederlaget för optionen.

I fall som avses i 1 § första stycket c) utgör skatten 0,15 procent av vederlaget.

I fall som avses i 1 § första stycket d) tas skatten ut enligt de grunder som tillämpas för motsvarande svenska värdepapper.

Denna lag träder i kraft den 15 april 1990.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 januari 1990

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Hjelm-Wallén, S. Andersson, Göransson, Gradin, R. Carlsson, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Engström, Freivalds, Wallström, Lööw, Persson, Molin, Sahlin

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om ändringar i lagen (1983:1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper

1 Gällande regler m. m.

Lagen (1983:1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper (LVP) som reglerar skatten på omsättning av vissa värdepapper trädde i kraft den 1 januari 1984. Den 1 januari 1989 utvidgades lagen till att omfatta även omsättning av värdepapper på penning- och obligationsmarknaden. Samtidigt slopades det undantag som tidigare gällt för fondkommissionärens handel för egen räkning på aktiemarknaden.

Enligt LVP skall skatt betalas på omsättning av

- a) aktier, konvertibla skuldebrev, skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning, skuldebrev förenade med optionsrätt till köp av aktier, teckningsbevis, interimisbevis, emissionsbevis, inköpsrättsbevis, optionsbevis, terminskontrakt som avser aktier, aktieindex eller konvertibla skuldebrev samt köp- och säljoptioner som avser värdepapper enligt c),
- b) köp- och säljoptioner som avser aktier, aktieindex eller konvertibla skuldebrev,
- c) räntebärande löpande skuldebrev som inte anges under a), räntebärande enkla skuldebrev som avses i 32 § tredje stycket lagen (1936:81) om skuldebrev samt terminskontrakt som avser värdepapper enligt denna punkt,
- d) svenska statens premieobligationer samt köp- och säljoptioner och terminskontrakt som avser sådana värdepapper,
- e) utländska värdepapper som kan jämföras med värdepapper som avses i a)–d).

Lagen gäller även överlåtelse av sådana rättigheter eller skyldigheter som angivits ovan och beträffande vilka registrering eller liknande förfarande tillämpas i stället för utfärdande eller överlämnande av skriftlig handling.

Med omsättning avses köp och byte. Ett köp skall anses innefatta ett säljled och ett köpledd och ett byte dubbla sälj- och köpledd. Med köp avses enligt LVP även förvärv genom tillskott av värdepapper vid bildande av

aktiebolag, vid nyemission eller vid emission enligt 5 kap. aktiebolagslagen (1975:1385). Med köp avses vidare utställande och kvittning av köp- och säljoptioner samt ingående och kvittning av terminskontrakt.

För en omsättning skall skatt betalas såväl i säljledet som i köpledet. Vid omsättning av värdepapper som angetts under a) ovan utgår skatten med en procent av överlåtelsesumman (vederlaget). För värdepapper som angetts under b) ovan utgår skatten med två procent av vederlaget för optionen och för värdepapper som angetts under d) ovan med 0,15 procent av vederlaget. Vid omsättning av värdepapper som angetts under c) ovan utgår skatt i relation till vederlaget och den återstående löptiden för det omsatta värdepapperet och vid omsättning av terminskontrakt som avser dessa värdepapper utgår skatt i relation till det avtalade priset på och den återstående löptiden för det värdepapper som terminskontraktet avser. Utgångspunkten för skatteberäkningen i dessa fall är en skattesats på 0,03 procent av vederlaget resp. det avtalade priset på den egendom som terminskontraktet avser. En reducering av skattesatsen sker om värdepapperets återstående löptid är kortare än fem år. Vid omsättning av utländska värdepapper som kan jämföras med skattepliktiga svenska värdepapper tas skatt ut enligt de grunder som tillämpas för motsvarande svenska värdepapper. När en fondkommissionär för egen räkning omsätter skattepliktiga värdepapper utgör skatten för fondkommissionärens led hälften av det skattebelopp som annars skulle ha tagits ut.

Skattskyldiga är fondkommissionärer som sluter avtal om omsättning av skattepliktiga värdepapper eller medverkar till ett sådant avtal. Om en fondkommissionär inte medverkar är den skattskyldig som är bosatt i Sverige och som under ett halvt kalenderår omsätter värdepapper till ett värde av minst 500 000 kr.

Frågan om att inordna också den finansiella sektorn under den generella indirekta beskattningen, dvs mervärdeskatten, prövas för närvarande av utredningen (1989:02) om beskattningen av den finansiella sektorn.

2 Bakgrunden

Den höga lönsamheten hos banker och fondkommissionsbolag, överdriven spekulativ och kortsiktig handel samt alltför gynnsamma skatteregler var huvudskälen till att omsättningsskatt infördes också på penning- och obligationsmarknaden.

Den tidigare höga aktiviteten på aktie- och penningmarknaden har nu avtagit. Särskilt märkbar har omsättningsminskningen varit på penning- och obligationsmarknaden. Omsättningen av statspapper uppgick i genomsnitt till 6,5 miljarder kr. per dag under 1989 jämfört med ca 15 miljarder kr. 1988. Hela denna omsättningsminskning kan dock inte tillskrivas omsättningsskatten. Statens överskott med minskade emissioner som följd samt mognadseffekter på den relativt nya penningmarknaden har sannolikt också spelat en betydande roll. Förutom den minskade omsättningen har de stigande räntorna bidragit till resultatförsämring för penningmarknadshandeln. Den låga omsättningen på penningmarknaden

medför svårigheter att upprätthålla en fungerande återförsäljarverksamhet.

En minskad omsättning på värdepapper har även registrerats internationellt. En förklaring är att riskbenägenheten har minskat efter det stora börsfallet 1987.

Den stora skattereformen som för närvarande genomförs medför att beskattningen av den finansiella sektorn skärps. Från och med 1991 blir företagsbeskattningen och inkomstbeskattningen mer likformig och neutral. Viktiga inslag i denna reform är bl. a. skärpt kapitalbeskattning samtidigt som reserveringsmöjligheterna för företagen begränsas. Skattereformen minskar därmed skälen för speciella skatter på värdepappersområdet.

De internationella strömningarna går i riktning mot friare och rörligare kapitalmarknader. Inte minst syns detta i arbetet inom EG. Genom en liberalare kapitalmarknad kan konkurrensen främjas mellan olika marknadsplatser och därmed bidra till lägre kostnader för kunderna. Samhälls-ekonomiska effektivitetsvinster uppkommer därmed. För att en sådan utveckling skall kunna säkerställas anses inom EG att målet bör vara att indirekta skatter på omsättning av värdepapper skall försvinna. Utvecklingen pekar sålunda mot sänkta transaktionskatter i vår omvärld. Det svenska målet är att harmonisera de svenska reglerna på kapitalmarknadsområdet med EG:s. Ett avgörande steg i den riktningen togs 1989 när merparten av valutaregleringen avskaffades. Sedan dess har värdepappershandeln över våra gränser ökat markant. Behovet av en väl fungerande svensk penningmarknad har därmed ökat.

Vid årsskiftet 1988/89 utökades omsättningsskatten på aktier till att även omfatta fondkommissionärernas affärer mot eget lager. Denna typ av handel har minskat kraftigt under 1989. Denna utveckling har medfört en försämring av servicen mot småkunderna. En annan effekt är att skatten försämrar likviditeten på börsen, i synnerhet för aktier i små- och medelstora företag.

Fondbörsens roll som en likvid marknadsplats för svenska aktier är av stor betydelse för en fortsatt god riskkapitalförsörjning. Regeringen avser därför att senare under våren föreslå att omsättningsskatten på aktiemarknaden skall halveras från och med den 1 januari 1991.

I andra länder har slopandet av regleringar och den internationella konkurrensen pressat ned fondkommissionärernas provisionsintäkter. Det omvända har gällt omsättningen i förmedlarnas handelslager varvid en växande andel av deras intäkter har kommit att skapas av skillnaden (s. k. spread) mellan köp- och säljkurser i denna handel. En likartad utveckling kan förväntas även i Sverige. Kundernas transaktionskostnader minskar samtidigt som likviditeten förbättras till följd av att det alltid finns en grupp köpare och säljare på marknaden för ett visst värdepapper. För att kunna möta konkurrensen från utländska marknadsplatser är det nödvändigt att en utvidgning av den s. k. market maker-handeln möjliggörs även i Sverige (se även betänkandet (1989:72) "Värdepappersmarknaden i framtiden").

Det är mot den nu angivna bakgrunden motiverat att göra vissa ändringar av omsättningsskatten.

Mitt förslag: Skatteplikten för omsättning av värdepapper på den s. k. penning- och obligationsmarknaden, med undantag för premieobligationer, slopas.

Skälen för mitt förslag: De problem som motiverade utvidgningen av värdepappersskatten till att också omfatta penning- och obligationsmarknaden har minskat i betydelse eller försvunnit. Omsättningen har minskat markant som följd av en rad faktorer och marknaden har mognat i olika avseenden. Skattereformen kommer att medföra att beskattningen av den finansiella sektorn effektiviseras. Samtidigt har slopandet av valutaregleringen och den fortgående internationella integrationen på det finansiella området förstärkt behovet av en väl fungerande penning- och obligationsmarknad i Sverige. Jag anser därför att omsättningsskatten på penning- och obligationsmarknaden nu har fyllt sitt syfte och att den därmed kan avskaffas. Skatteplikten för omsättning av premieobligationer berörs inte av förslaget.

Skatteundantaget för Sveriges riksbank och riksgäldskontoret i 7 § andra stycket LVP infördes för att underlätta penningpolitiska åtgärder när omsättning på penning- och obligationsmarknaden skattebelades. När sådan omsättning inte längre beskattas kan denna bestämmelse slopas.

4 Fondkommissionärers handel för egen räkning

Mitt förslag: Gällande regler ändras så att fondkommissionärers omsättning för egen räkning av skattepliktiga värdepapper undantas från beskattning.

Skälen för mitt förslag: För att en utvidgning av fondkommissionärernas handelslager i aktier skall bli meningsfull föreslås att omsättningsskatten på denna typ av s. k. market maker-handel avskaffas. Ett avskaffande av denna skatt skulle dessutom förbättra likviditeten på börsen samtidigt som servicen mot de små aktiespararna skulle förbättras.

Med handel för egen räkning avser jag den handel som sker mot eget handelslager.

5 Statsfinansiella effekter

Statens inkomster av omsättningsskatten för värdepapper på den s. k. penning- och obligationsmarknaden samt skatteplikten för fondkommissionärernas omsättning för egen räkning beräknas till sammanlagt 350–400 milj. kr. för inkomståret 1989. Nettointäkten beräknas dock vara lägre. De statsfinansiella effekterna av förslaget beräknas därför bli små.

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft den 15 april 1990 och tillämpas på värdepappershandel där avslut sker efter ikraftträdandet.

7 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till lag om ändring i lagen (1983:1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper.

8 Lagrådets hörande

Med hänvisning till förslagens beskaffenhet anser jag att lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Yttrande från lagrådet behöver därför inte inhämtas.

9 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta förslaget.

10 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

